

Jarosław Zieliński, Sekretarz Stanu Ministerstwo Spraw
Wewnętrznych i Administracji 02-591 Warszawa ul.
Stefana Batorego 5

Warszawa, 2016-04-04

KANCELARIA PREZESA RADY MINISTRÓW
KANCELARIA SEJMU

Odpowiedź na interpelację nr 1716

Odpowiedź Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji na interpelację numer 1716 Posła na Sejm RP Pani Elżbiety Stępień w sprawie zapewnienia bezpieczeństwa obywatelom państw trzecich przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

W załączeniu uprzejmie przesyłam odpowiedź Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji na interpelację numer 1716 Posła na Sejm RP Pani Elżbiety Stępień w sprawie zapewnienia bezpieczeństwa obywatelom państw trzecich przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Załączniki:

1. ODP NA INTERPELACJĘ NR 1716.DOCX

Dokument został podpisany, aby go zweryfikować należy użyć oprogramowania do weryfikacji podpisu Data złożenia podpisu:

2016-04-27T12:22:46Z

Podpis elektroniczny

Pan

Marek Kuchciński

Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację numer 1716 Posła na Sejm RP Pani Elżbiety Stępień w sprawie *zapewnienia bezpieczeństwa obywatelom państw trzecich przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej* uprzejmie przedstawiam co następuje.

Na wstępie pragnę wskazać, że zgodnie z rekomendacjami nr R 97 (20) Komitetu Ministrów Rady Europy w kwestii wypowiedzi szerzących nienawiść mową nienawiści jest każda forma wypowiedzi, która rozpowszechnia, podżega, propaguje lub usprawiedliwia nienawiść rasową, ksenofobię, antysemityzm lub inne formy nienawiści oparte na nietolerancji, włączając w to nietolerancję wyrażaną w formie agresywnego nacjonalizmu lub etnocentryzmu, dyskryminacji lub wrogości wobec mniejszości, migrantów lub osób wywodzących się ze społeczności imigrantów. Podkreślenia przy tym wymaga, że tylko niektóre przejawy mowy nienawiści stanowią przestępstwo według polskiego prawa.

Departament Kontroli, Skarg i Wniosków Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (DKSiW MSWiA), w którego zakresie właściwości pozostaje przeciwdziałanie ww. przejawom mowy nienawiści, realizując we współpracy z Komendą Główną Policji (KGP) międzynarodowe zobowiązania Rzeczypospolitej Polskiej podjęte na forach Organizacji Narodów Zjednoczonych, Rady Europy oraz Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE), prowadzi monitoring przestępstw motywowanych uprzedzeniami, do których należą także przestępstwa stanowiące mowę nienawiści.

Zakres prowadzonego monitoringu obejmuje informacje o wszczętych i zakończonych postępowaniach karnych, zgłoszenia pochodzące od organizacji pozarządowych, podmiotów indywidualnych, a także pochodzące z informacji ujawnionych w artykułach prasowych oraz raportach i opracowaniach sporządzanych przez organizacje pozarządowe. Monitorowaniu podlega sposób rozpatrywania tych przypadków przez organy ścigania i wymiar sprawiedliwości od momentu zaistnienia zdarzenia do momentu zakończenia działań przez właściwe podmioty. Zgromadzone informacje są analizowane i wykorzystywane m.in. przy sporządzaniu sprawozdań z realizacji przez Polskę

międzynarodowych zobowiązań oraz planowaniu dalszych działań w zakresie zwalczania przestępstw motywowanych uprzedzeniami.

W I kwartale 2015 roku wprowadzono do stosowania w Policji narzędzie ewidencjonowania zdarzeń, zbierające szczegółowe informacje o ich charakterze oraz o działaniach Policji podjętych w odpowiedzi na poszczególne zdarzenia. Informacje o incydentach są zbierane przez powołanych we wszystkich garnizonach Policji koordynatorów ds. monitorowania przestępstw z nienawiści, a następnie przekazywane do koordynatora krajowego w Komendzie Głównej Policji. Zebrane i opracowane dane przekazywane są przez Komendę Główną Policji do właściwej merytorycznie komórki organizacyjnej w MSWiA. Jednocześnie należy podkreślić, że koordynatorom zapewniono możliwość udziału w specjalistycznych szkoleniach dotyczących przestępczości z nienawiści.

W ramach działań podejmowanych przez MSWiA w zakresie przeciwdziałania i zapobiegania zjawisku przestępstw popełnianych z nienawiści, istotną rolę odgrywa funkcja koordynacyjna Ministerstwa w realizacji *Programu zwalczania przestępstw na tle nienawiści dla funkcjonariuszy organów ochrony porządku publicznego* (LEOP). Przedmiotowy Program jest wdrażany w polskiej Policji od 2006 roku we współpracy z Biurem Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (ODIHR OBWE). Program LEOP jest nakierowany na zapewnienie bezpieczeństwa osobom, które mogą być potencjalnymi ofiarami przestępstw motywowanych nienawiścią. Celem wymienionego programu jest podniesienie kompetencji funkcjonariuszy Policji w zakresie prowadzenia czynności w przypadku zaistnienia zdarzeń, które mogą mieć charakter przestępstwa z nienawiści, w tym mowy nienawiści, a także przekazanie im wiedzy o sposobie postępowania z ofiarami tego rodzaju przestępstw oraz uwrażliwienie funkcjonariuszy na kwestię dyskryminacji – również tej, której sprawcami mogą być sami policjanci.

W ramach ww. *Programu* od 2009 roku na terenie całego kraju realizowane są szkolenia dla funkcjonariuszy Policji, które obejmują problematykę rozpoznawania przestępstw z nienawiści, prawidłowego prowadzenia czynności wykrywczych w tego rodzaju przypadkach, adekwatnego reagowania policjantów na takie zdarzenia oraz zapobiegania przestępstwom z nienawiści. W realizację przedmiotowych szkoleń, obok wykładowców z Policji, zaangażowani są również przedstawiciele organizacji pozarządowych działających w sferze zwalczania rasizmu i neofaszyzmu oraz reprezentujących różne grupy mniejszościowe zagrożone przestępstwami motywowanymi uprzedzeniami, w tym reprezentanci społeczności migranckich. Do końca 2015 roku przeszkolono w ramach *Programu* w sumie ponad 86 000 funkcjonariuszy Policji.

Ważnym uzupełnieniem Programu LEOP są, realizowane od 2015 roku, warsztaty z zakresu zwalczania przestępstw motywowanych uprzedzeniami organizowane przez Biuro Służby Kryminalnej KGP we współpracy z DKS i W MSWiA. Warsztaty kierowane są do funkcjonariuszy komórek dochodzeniowo-śledczych służby kryminalnej realizujących czynności w sprawach dotyczących przestępstw popełnionych na tle nienawiści. Program szkolenia skupia się na omówieniu prawnych

aspektów zwalczania przestępstw motywowanych uprzedzeniami, w tym przestępstw popełnianych przy wykorzystaniu sieci Internet oraz na regulacjach międzynarodowych i krajowych odnoszących się do mowy nienawiści oraz wolności słowa.

Jednocześnie podejmowane są również działania mające na celu zachęcenie ofiar i świadków przestępstw z nienawiści do zgłaszania zaistniałych zdarzeń na Policję.

W 2015 roku zakończyła się realizacja projektu pn. *Imigranci wobec przestępstw z nienawiści – czyli jak skutecznie dochodzić swoich praw*, dofinansowanego ze środków Unii Europejskiej (Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich).

W ramach projektu przeprowadzona została kampania informacyjna skierowana do cudzoziemców – obywateli państw trzecich pn. *Racism. Say it to fight it*. Celem kampanii – która miała zasięg ogólnokrajowy – było przekazanie cudzoziemcom wiedzy na temat obowiązującego w Polsce prawa w zakresie problematyki przestępstw z nienawiści i procedury zgłaszania ww. przestępstw, jak również zachęcenie cudzoziemców do zgłaszania przestępstw z nienawiści organom ścigania oraz zwrócenie uwagi całego społeczeństwa na przedmiotowe zagadnienie. Głównymi środkami przekazu omawianej kampanii były dostępne w 10 językach (angielskim, rosyjskim, ukraińskim, wietnamskim, polskim, arabskim, francuskim, ormiańskim, chińskim i tureckim) ulotki oraz strona internetowa www.reportracism.pl, na której zamieszczono m.in. formularz kontaktowy służący do bezpośredniego zgłaszania przestępstw z nienawiści Zespołowi do Spraw Ochrony Praw Człowieka w DKSiW MSWiA. Ulotki były rozpowszechniane wśród cudzoziemców za pośrednictwem organizacji pozarządowych, uczelni, urzędów wojewódzkich, urzędów miast, urzędów pracy i innych podmiotów. Ponadto informacje o kampanii były rozpowszechniane na plakatach, billboardach oraz tzw. citylightach. Billboardy i citylighty pojawiły się na ulicach wszystkich miast wojewódzkich, plakaty były prezentowane w jednostkach Policji, na uczelniach oraz w urzędach. W ramach kampanii powstał również spot, który był emitowany w środkach transportu publicznego wyposażonych w ekrany tj. w wagonach metra, środkach komunikacji miejskiej oraz w Internecie i stacjach telewizyjnych. Informacja o kampanii była również prezentowana w audycjach radiowych.

Ponadto, w ramach opisywanego projektu, w listopadzie 2014 roku została zorganizowana konferencja pn. *Jak rozbroić bombę nienawiści – skuteczna współpraca imigrantów i organów ścigania*, poświęcona problematyce współpracy społeczności migranckich i organów ścigania. We wspomnianym wydarzeniu udział wzięli przedstawiciele ponad 40 organizacji pozarządowych z całej Polski, Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka (ODIHR OSCE), Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji, Biura Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców, Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, prokuratury, Policji, uczelni wyższych, jednostek samorządu terytorialnego oraz goście ze szwedzkiej i szkockiej policji. Efektem ww. spotkania było m.in. wypracowanie propozycji dalszych, wspólnych działań mających na celu przeciwdziałanie zjawisku rasizmu i ksenofobii.

Dodatkowo, dzięki projektowi udało się nawiązać i pogłębić kontakty z organizacjami reprezentującymi społeczność mniejszościowe, w tym migranckie. Sam projekt spotkał się z pozytywnym odbiorem przez jego beneficjentów, co wskazywano zarówno w kontaktach indywidualnych, jak i podczas spotkań poświęconych problematyce przestępczości z nienawiści.

Należy podkreślić, że pomimo zakończenia projektu, strona internetowa www.reportracism.pl wraz z formularzem kontaktowym cały czas funkcjonuje, a ulotki są nadal rozpowszechniane przez podmioty mające bezpośredni kontakt z cudzoziemcami.

Natomiast działania w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa cudzoziemcom ubiegającym się o udzielenie ochrony międzynarodowej są realizowane na bieżąco przez Urząd do Spraw Cudzoziemców (UdSC). Urząd do Spraw Cudzoziemców jest odpowiedzialny za realizację zadań związanych z przyznawaniem cudzoziemcom ubiegającym się o ochronę międzynarodową w Polsce świadczeń socjalnych, w zakresie określonym przepisami ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o *udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej* (t.j.: Dz. U. z 2012 r., poz. 680 z późn. zm.). Jednym z zadań UdSC jest koordynowanie i organizowanie pracy ośrodków dla cudzoziemców aplikujących o udzielenie ochrony międzynarodowej, również pod względem zapewnienia bezpieczeństwa. W tym celu UdSC opracował wewnętrzne procedury dotyczące m.in. monitorowania, zapobiegania oraz właściwego reagowania na sytuacje związane z zagrożeniem bezpieczeństwa cudzoziemców korzystających z pomocy socjalnej na terenie ośrodków. Podczas realizacji ww. procedur UdSC bierze pod uwagę wszystkie przypadki noszące znamiona zagrożenia bezpieczeństwa mieszkańców danego ośrodka zgłaszane zarówno przez personel ośrodka (pracowników administracji ośrodka, personel medyczny, pracowników ochrony), pracowników organizacji pozarządowych realizujących projekty na terenie ośrodka oraz samych cudzoziemców. Warto nadmienić, że wszystkie ośrodki dla uchodźców ochraniają się całodobowo przez koncesjonowane firmy ochrony osób i mienia.

Ponadto, czynny udział w monitorowaniu i zapobieganiu sytuacji zagrożenia dla cudzoziemców przebywających w ośrodkach dla cudzoziemców prowadzonych przez UdSC biorą Lokalne Zespoły Współdziałania, stanowiące formę współpracy w ramach *Porozumienia w sprawie standardowych procedur postępowania w zakresie rozpoznawania, przeciwdziałania oraz reagowania na przypadki przemocy seksualnej lub przemocy związanej z płcią wobec cudzoziemców przebywających w ośrodkach dla osób ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy*. Stroną Porozumienia jest Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców, Komendant Główny Policji, Biuro Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców, Fundacja „La Strada” oraz Centrum Pomocy Prawnej im. Haliny Nieć. W skład poszczególnych zespołów wchodzi:

- pracownik Urzędu do Spraw Cudzoziemców odpowiedzialny za dany ośrodek,
- funkcjonariusz lokalnej jednostki Policji, na terenie działania której funkcjonuje ośrodek,

- przedstawiciel organizacji pozarządowej będącej stroną porozumienia lub innej organizacji zaproszonej do współpracy.

Pracownicy Urzędu do Spraw Cudzoziemców podejmują również działania mające na celu włączenie w spotkania Lokalnych Zespołów Współdziałania przedstawicieli placówek oświatowych, w których uczą się dzieci cudzoziemskie, przedstawicieli samorządów lokalnych oraz funkcjonariuszy Straży Granicznej (SG). Kierownictwo ośrodków dla uchodźców prowadzi bieżącą współpracę z właściwymi terytorialnie komendantami placówek SG. Przedmiotowa współpraca polega na przekazywaniu przez kierownictwo ośrodków wszelkich informacji mających na celu zapobieżenie ewentualnemu zagrożeniu w zakresie pobytu osób nieuprawnionych w ośrodku. Dodatkowo kierownictwo wspomnianych ośrodków pozostaje w stałym kontakcie z jednostkami Policji, w celu ewentualnego, wspólnego reagowania w przypadku wystąpienia negatywnych zjawisk lub zagrożeń. We właściwych terytorialnie komendach Policji (na szczeblu powiatowym) wyznaczeni zostali policjanci współpracujący bezpośrednio z personelem ośrodków dla uchodźców, natomiast rejony ośrodków zostały uwzględnione w dyslokacji dla służb patrolowych i obchodowych w ramach zintegrowanego systemu organizacji i dyslokacji służby. W ramach przedmiotowej współpracy w ww. obiektach odbywają się cykliczne spotkania pracowników Urzędu do Spraw Cudzoziemców z przedstawicielami Policji oraz Straży Granicznej.

Ponadto, w ramach ww. *Porozumienia* mieszkańcy ośrodków są informowani o zjawisku przemocy, metodach jego zapobiegania oraz reagowania na ewentualne przypadki, co odbywa się poprzez dystrybucję materiałów informacyjnych oraz indywidualne konsultacje.

Należy również wskazać, że Urząd do Spraw Cudzoziemców, uwzględniając potrzeby samotnych kobiet i matek samotnie wychowujących dzieci, związane z poprawą ich bezpieczeństwa, wyodrębnił dla tej grupy jeden ośrodek. W 2010 roku ośrodek dla cudzoziemców ubiegających się o ochronę międzynarodową usytuowany na Targówku w Warszawie przeznaczono na zakwaterowanie samotnych kobiet i matek z dziećmi.

Należy podkreślić, że ważną kwestią w zapewnianiu bezpieczeństwa cudzoziemcom ubiegającym się o udzielenie ochrony międzynarodowej w Polsce, zarówno w ośrodkach jak i poza nimi, a także bezpieczeństwa społeczności lokalnej, jest eliminowanie ewentualnych napięć i konfliktów wynikających z różnorodności kulturowej. W związku z powyższym Urząd do Spraw Cudzoziemców podejmuje współpracę z organizacjami pozarządowymi, prowadzącymi liczne projekty, obejmujące działaniami preintegrację cudzoziemców. Większość realizowanych projektów preintegracyjnych ma na celu animację wolnego czasu dla dzieci i młodzieży. Niektóre działania kierowane są do dorosłych cudzoziemców i obejmują naukę języka polskiego oraz aktywizację zawodową, inne natomiast służą włączaniu cudzoziemców w społeczność lokalną poprzez budowanie otwartości, przełamywanie wzajemnych stereotypów i przeciwdziałanie dyskryminacji, rasizmowi i ksenofobii.

W 2015 roku Urząd do Spraw Cudzoziemców zadeklarował uczestnictwo w 9 projektach w ramach Funduszu Azylu, Migracji i Integracji. Realizacja projektów planowana jest na lata 2016 – 2017, a ich tematyka będzie obejmować następujące obszary: wsparcie i integracja cudzoziemców ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej w Polsce z udziałem społeczności lokalnych, rozwój działań i procedur Urzędu do Spraw Cudzoziemców oraz Straży Granicznej w zakresie kompleksowej identyfikacji grup wrażliwych, kompleksowy system ochrony dzieci przed przemocą i wykorzystaniem oraz poprawa dostępu do informacji i poradnictwa prawnego dla cudzoziemców, aplikujących o otrzymanie ochrony międzynarodowej.

Urząd do Spraw Cudzoziemców jest również inicjatorem dni otwartych w ośrodkach dla cudzoziemców, realizowanych we współpracy z organizacjami pozarządowymi, podczas których członkowie społeczności lokalnej mogą odwiedzić istniejący w danym regionie ośrodek oraz poznać kulturę i obyczaje jego mieszkańców.

Ponadto, dostrzegając będące przedmiotem informacji w mediach negatywne zjawiska przejawiające się w atakach werbalnych i fizycznych o podłożu rasistowskim, Straż Graniczna od wielu lat porusza omawianą problematykę podczas szkoleń swoich funkcjonariuszy, aby uwrażliwić ich na rozpoznawanie występowania takich zdarzeń oraz przeciwdziałanie im. Przedmiotowa problematyka poruszana jest zarówno na szkoleniach podstawowych, jak i specjalistycznych, związanych z przeciwdziałaniem zjawisku handlu ludźmi oraz poświęconych prawom człowieka. W Straży Granicznej, podobnie jak w Policji, w jednostkach organizacyjnych funkcjonują Pełnomocnicy Komendanta ds. Ochrony Praw Człowieka i Równego Traktowania, których zadaniem jest m.in. monitorowanie wszelkich zdarzeń, które mogłyby być uznane za działania naruszające prawa człowieka oraz prowadzenie szkoleń w tym zakresie w swoich jednostkach.

Z poważaniem,

MINISTER

SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI

z up. Jarosław Zieliński

Sekretarz Stanu

Otrzymuje:

Sekretariat Prezesa Rady Ministrów w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.